

Handläggare
Karin Nordmark
Telefon: 08-50825281**Till**
Socialnämnden
2023-08-29

Skrivelse om ESS-gymnasium

Svar skrivelse från Liberalerna

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på frågor i inkommen skrivelse om ESS-gymnasium.¹

Sammanfattning

Socialnämnden har mottagit en skrivelse från Jan Jönsson (L) och Anne-Lie Elfvén (L) om ESS-gymnasium. Av skrivelsen framgår att skrivelsens författare har fått information om att ESS-gymnasiet inte alltid får tillräcklig information om de unga som varit placerade på institution och ska fortsätta sin skolgång på ESS. Med anledning av detta har de ställt frågor om vad socialförvaltningen gör för att säkerställa att skolorna får nödvändig bakgrundsinformation om den ovan beskrivna elevgruppen samt hur socialförvaltningen arbetar för att säkerställa att dessa elever ges möjlighet att klara kunskapsmålen?

Socialtjänsten ska verka för att placerade barn och unga får den utbildning de har rätt till enligt skollagen. Socialnämnden och utbildningsnämnden har ett nära och omfattande samarbete med att stötta stadsdelsnämnderna i deras arbete med placerade barns och ungas skolgång. Detta sker bland annat inom ramen för SAMS (samverkan socialtjänst och skola)-stödet² och det sociala investeringsprojektet Skolsamordnare för placerade barn och unga. Vad gäller att dela bakgrundsinformation så sker arbetet i samverkan och med samtycke från barn och unga och deras vårdnadshavare samt utifrån gällande lagstiftning om sekretess och tystnadsplikt förvaltningarna emellan.

¹ ESS-gymnasiet finns på tre platser i Stockholm, har högskoleförberedande program och introduktionsprogram som båda har en specialpedagogisk profil på undervisningen. Specialpedagogisk profil innebär att lärmiljön är anpassad till elevens förutsättningar och eleven har tillgång till kompensatoriska hjälpmedel i klassrummet, schemat är sammanhållet utan håltimmar, lärarna undervisar i par och har erfarenhet av och kunskap om funktionsvariationer.

² SAMS-stödet är framtaget av Specialpedagogiska skolmyndigheten, Skolverket och Socialstyrelsen för att stödja kommunernas arbete med att tillämpa gällande reglering och därmed skapa förutsättning för en obruten skolgång för placerade barn och unga.

SAMS-stödet ska underlätta samverkan mellan socialtjänst och skola och säkerställa att placerade barn får en obruten skolgång. Sedan juni 2021 arbetar alla stadsdelsnämnder i enlighet med stödmodellen för att säkerställa obruten skolgång för samtliga barn och unga som placeras där placeringen medför skolbyte.

Socialnämnden leder projektet Skolsamordnare för placerade barn och unga som är ett treårigt projekt i samverkan med utbildningsnämnden och fem³ av stadens stadsdelsnämnder. Projektet arbetar med målet att barn och unga som är placerade ska klara skolan. De arbetar inför, under och efter en placering. Inför, under och efter ett avslut av en placering ska skolsamordnaren arbeta för att skolgången är planerad och kommer igång på hemmaplan och att barnet eller den unge och hans vårdnadshavare får det stöd som behövs för att upprätthålla en fungerande skolgång och skolresultat. Skolsamordnaren finns kvar i övergången och ska vid behov initiera insatser inom öppenvården i avsikt att stabilisera skolgången. De lärdomar som dras under projektiden och efter projektets avslut behöver tas till vara för att det positiva med projektet ska leva vidare.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen om ESS-gymnasium.

Bakgrund

Jan Jönsson (L) och Anne-Lie Elfvén (L) har i en skrivelse som anmäldes vid socialnämndens sammanträde 2023-05-23 ställt ett antal frågor om ESS-gymnasium och deras tillgång till bakgrundsinformation samt hur kunskapsmålen säkerställs när elever tidigare varit placerade.

Ärendet

I skrivelsen lyfts att placerade barn och unga i samhällets vård är några av våra mest utsatta medborgare samt att för barn och unga är skolgången den viktigaste skyddsfaktorn för framtiden. Vidare framgår av skrivelsen att när barn och unga lämnar särskilda ungdomshem tillhandahållna av statens institutionsstyrelse, SiS, och HVB-hem (hem för vård och boende) är det viktigt att de också ges förutsättningar att kunna klara skolan.

Liberalerna uppger i skrivelsen att de fått information från ESS-gymnasiet att de inte alltid får tillräcklig information om de unga som varit placerade på institution och ska fortsätta sin skolgång på ESS. Till exempel saknas ofta information om varför ungdomar varit placerade på ungdomshem och hur deras tidigare skolbakgrund ser ut. Det blir då svårt för skolpersonalen att veta hur de ska arbeta

med eleverna. Än värre kan brist på information leda till kontraproduktiva åtgärder, och det inträffar då att eleverna istället snabbt blir hemmasittare. Eleven kan ha omhändertagits av många olika anledningar, till exempel på grund av psykisk sjukdom eller på grund av tung kriminalitet. Beroende på orsak krävs olika arbetssätt och bemötande.

Mot bakgrund av ovan ställs följande frågor i skrivelsen:

- Vad gör socialförvaltningen för att säkerställa att skolorna får nödvändig bakgrundsinformation om den ovan beskrivna elevgruppen?
- Hur arbetar man för att säkerställa att dessa elever ges möjlighet att klara kunskapsmålen?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 23 augusti 2023. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 24 augusti.

Jämställdhetsanalys

Både pojkar och flickor tar del av socialtjänstens insatser och personer av båda könen placeras på institutioner. Dessa placeringar sker utifrån olika typer av social problematik där pojkar generellt sett står för mer av den registrerade kriminaliteten och det normbrytande beteendet medan flickor vanligtvis placeras av andra orsaker och utifrån andra behovsbilder. Det är dock inte ovanligt att även flickor begår brott, hamnar i missbruk och uppvisar ett utåtagerande och våldsamt beteende eller att pojkar har en omfattande psykisk ohälsa.

Utöver den individuella variansen kan det, på gruppnivå, således finnas skillnader mellan könen som behöver beaktas vid utformandet av både pedagogiskt och socialt stöd. Flickor tenderar till exempel att prestera bättre i skolan än pojkar, som för att inte hamna efter och få svårare att etablera sig på arbetsmarknaden kan vara i behov av extra stöd. Flickor å sin sida står för en stor del av den registrerade psykiska ohälsan vilket kan kräva ett samordnat och tvärprofessionellt stöd i syfte att de ska klara skolan och prestera på sin nivå.

Barnrättsperspektiv

Sedan 2020 är FN:s konvention om barnets rättigheter lag⁴ i Sverige vilket innebär att barnkonventionen är tillämplig och ska beaktas i alla processer som direkt eller indirekt påverkar barn.

Alla barn har samma rättigheter och myndigheter ska i första hand beakta vad som bedöms vara till barnets bästa i alla processer och i all verksamhet som vänder sig till barn. Barns bästa ska, oavsett livssituation, väga tungt i myndigheters bedömningar och alla barn ska ges lika möjligheter att vara delaktiga i de beslut som tas och rör barnet eller den unge själv.

Dessa rättigheter tjänar också som tillvägagångssätt för att främja ett gott liv. Barn och unga som får erfarenhet av demokrati och som upplever sig hörda och respekterade får goda möjligheter att bidra till ett tryggt och demokratiskt samhälle.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Begreppet placerade barn omfattar alla barn och unga som är placerade av socialtjänsten utan vårdnadshavare eller annan ställföreträdande vuxen, antingen frivilligt enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL eller med tvång enligt lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Barn som är omhändertagna enligt LVU omfattas således av begreppet placerade barn.

- Vad gör socialförvaltningen för att säkerställa att skolorna får nödvändig bakgrundsinformation om den ovan beskrivna elevgruppen?

Socialtjänsten ska verka för att placerade barn och unga får den utbildning de har rätt till enligt skollagen. Socialnämnden och utbildningsnämnden har ett nära och omfattande samarbete med att stötta stadsdelsnämnderna i deras arbete med placerade barns och ungas skolgång. Detta sker bland annat inom ramen för SAMS och det sociala investeringsprojektet Skolsamordnare för placerade barn och unga. Vad gäller att dela bakgrundsinformation så sker arbetet i samverkan och med samtycke från barn och unga och deras vårdnadshavare samt utifrån gällande lagstiftning om sekretess och tystnadsplikt förvaltningarna emellan.

SAMS (samverkan socialtjänst och skola) är ett stöd som ska underlätta samverkan mellan socialtjänst och skola och säkerställa att placerade barn får en obruten skolgång. Med obruten avses att skolgången ska vara kontinuerlig i två avseenden. Dels ska den vara kontinuerlig i tid, det vill säga, påbörjas i nära anslutning till placeringen/skolbytet. Men den ska också vara kontinuerlig när det gäller innehåll, det vill säga, den ska bygga på elevens förutsättningar, behov och kunskapsnivå utifrån informationen om elevens tidigare skolgång. En stor del av SAMS-stödet utgörs av beskrivningar av vem som är ansvarig för att överlämna relevant information mellan å ena sidan socialtjänsten och skolan men också skolor sinsemellan.

Sedan juni 2021 arbetar alla stadsdelsnämnder i enlighet med stödmodellen för att säkerställa obruten skolgång för samtliga barn och unga som placeras där placeringen medför skolbyte. Socialnämnden och utbildningsnämnden upprätthåller arbetet genom kontinuerliga uppföljningsmöten cirka en gång per termin. Till dessa möten bjuds chefer och medarbetare vid stadsdelsnämnderna in för att diskutera och få inspel kring hur användandet av stödet fungerar. Likaså hålls kontinuerliga uppföljningsmöten med SAMS:s arbetsgrupp samt chefsgrupp, som båda består av representanter från socialnämnden och utbildningsnämnden. Fokus vid dessa olika möten är förbättrade och funktionella arbetssätt för att säkerställa att placerade barn och unga får en obruten skolgång. Arbetet med SAMS följs även återkommande upp i stadens olika chefsnätverk och information om SAMS har lagts till i passet om samverkan mellan skola och socialtjänst i stadens introduktionsutbildning för nya socialsekreterare inom barn och unga, samt i introduktionsutbildningen för nya handläggare inom familjehemsvården.

Det pågår en revidering av det nationella SAMS-stödet där socialnämnden och utbildningsnämnden ingår i en nationell arbetsgrupp som arbetar med detta. Arbetsgruppen har även tagit in information från stadens skolsamordnare för placerade barn och unga i samband med revideringen. Nämnderna ingår även i ett nationellt nätverk för SAMS.

Stödmaterialet för samverkan mellan skolan och socialtjänsten⁵ är en bilaga till stadens riktlinjer för samverkan mellan skolan och socialtjänsten.⁶ Stödmaterialet syftar till att förstärka och förbättra samverkan och bidra till att barn, unga och deras föräldrar får en rättssäker och likvärdig hjälp oavsett var i staden de bor eller går i skola. Stödmaterialet tydliggör ansvarsfördelningen mellan olika huvudmän för att det ska bli så tydligt som möjligt. Med utgångspunkt från gällande regelverk bidrar stödmaterialet till att tydliggöra när, vad, av vem och hur samarbete kan äga rum. Stödmaterialet innehåller bland annat ett kapitel om sekretess och sekretessbrytande bestämmelser gällande samverkan mellan skolan och socialtjänsten.

- Hur arbetar man för att säkerställa att dessa elever ges möjlighet att klara kunskapsmålen?

⁵ Stockholms stad (2019). Stödmateriale för samverkan mellan skolan och socialtjänsten. Stockholm: Socialförvaltningen och Utbildningsförvaltningen.

⁶ Stockholms stad (2010). Riktlinjer för samverkan mellan skola och socialtjänst för barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. Stockholm: Kommunfullmäktige.

Socialnämnden leder projektet *Skolsamordnare för placerade barn och unga* som är ett treårigt projekt i samverkan med utbildningsnämnden och fem av stadens stadsdelsnämnder. Dessa är Södermalm, Hägersten-Älvsjö, Skarpnäck, Farsta och Järva. Projektet följs av arbetsmarknadsnämnden. Projektet bemannas av tio skolsamordnare, en samordnare vid utbildningsnämnden samt projektledning. Projektet startade i juni 2022, beräknas pågå till 31 maj 2025 och finansieras av stadens sociala investeringsfond. Målgruppen är barn och unga, inklusive ensamkommande barn och unga, som placeras på HVB-hem, särskilda ungdomshem (§ 12 hem), stödboenden, skyddade boenden för unga eller behandlingsverksamhet med familjeboende (behandlingsfamilj).

Projektet startades med vetskapen om att placerade barn har sämre skolresultat jämfört med andra barn samtidigt som skola är den viktigaste skyddsfaktorn för att de ska gå bra för placerade barn och unga senare i livet. Ett behov av att intensifiera arbetet med skolgång inför, under och efter placeringar hade uppmärksammats. Under processen inför projektansökan framkom att det fanns en stor frustration inom socialtjänsten som upplevde att det var svårt att ägna den arbetstid som skulle behövas åt skolfrågan i samband med placering av ett barn eller en ungdom samtidigt som allt övrigt arbete ska utföras. Genom att skolsamordnare anställts finns det möjlighet att fokusera på skolgången både före, under och efter en placering.

De uppsatta effektmålen för projektet är att barn och unga som lämnar samhällsvård uppnår gymnasiebehörighet i grundskolan, att placerade unga fullföljer sin gymnasieutbildning samt att socialtjänstens kunskaper om hur på bästa sätt stödja att barns skolgång och skolresultat fördjupas och sprids. Detta så att arbetssättet befästs och att även barn och unga som inte blir delaktiga i projektet gynnas av de lärdomar som dras. Projektmålen som är tänkta att generera effektmålen är:

- testa en modell där skolsamordnare för placerade barn och unga får ett särskilt ansvar för att planera, stödja och följa upp placerade barns skolgång och skolresultat.
- arbeta för tydliga mål och krav beträffande skolgång och skolresultat samt genomförande av dessa för inblandade parter (socialtjänst, skola, leverantör, barn och vårdnadshavare).
- identifiera utvecklingsområden gällande placerade barns skolgång och skolresultat.

Skolsamordnarna uppger att det arbete de utför behövs och att socialtjänstens behov av en skolsamordnare motsvarar beskrivningen i projektplanen. Det innebär exempelvis att de instämmer i bedömningen av att ordinarie handläggare inte hinner med att förbereda och följa upp skolgången för placerade barn och

unga på det sätt som barn och unga har rätt till och som behövs för att skapa goda förutsättningar för en fungerande skolgång. Vidare berättar de att rollen skolsamordnare gör skillnad för skolgången i sin helhet då skolan följs upp mer systematiskt och noggrant än tidigare. Det gör att saker som inte fungerar i skolan snabbare fångas upp och åtgärdas. Rollen skolsamordnare bidrar dessutom till att både socialtjänsten och utförarna påminns om att arbeta mer aktivt med skolan vilket i förlängningen gör skillnad på ett långsiktigt plan. Flexibiliteten hos skolorna förändras tydligt till det bättre vid ett tätt samarbete och när skolsamordnare deltar på fysiska möten.

Socialförvaltningen delar skrivelsens uppfattning om att placerade barn och unga i samhällets vård är några av våra mest utsatta medborgare varför det är viktigt att sträva efter att dessa barn och unga ska få de verktyg som behövs för att lyckas i livet.

Projektet Skolsamordnare för placerade barn och unga arbetar med målet att barn och unga som är placerade ska klara skolan. De arbetar inför, under och efter en placering. Inför, under och efter ett avslut av en placering ska skolsamordnaren arbeta för att skolgången är planerad och kommer igång på hemmaplan och att barnet eller den unge och hans vårdnadshavare får det stöd som behövs för att upprätthålla en fungerande skolgång och skolresultat. Skolsamordnaren finns kvar i övergången och ska vid behov initiera insatser inom öppenvården i avsikt att stabilisera skolgången. De lärdomar som dras under projekttiden och efter projektets avslut behöver tas till vara för att det positiva med projektet ska leva vidare.

Utöver vad som beskrivs ovan pågår ett gemensamt arbete med att kartlägga stödinsatser riktade till målgruppen inom utbildningsförvaltningen, arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen, i syfte att identifiera eventuella behov av insatser och utvecklingsarbete. Kartläggningen används i det kontinuerliga arbetet samt i samverkan mellan förvaltningarna.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på skrivelsen.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Skrivelse från L om ESS-gymnasium

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2023-08-17
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2023-08-17